

Gemert op de kaart: Nederland in 1476

We werden weer eens verrast door een antiquariaat, ditmaal met de ‘Geschiedkundige atlas van Nederland; De Bourgondische tijd’ (Martinus Nijhoff, ’s-Gravenhage 1915).

In 1886 bracht de Duitse historicus, professor Gustav Droysen, een omvangrijke historische atlas uit in Leipzig. Het Franse antwoord volgde in 1896 met de atlas van de geschiedkundige Schrader ‘Atlas Atlas de Géographie Historique Paris 1896’. Nederland pakte het onder hoofdredactie van dr. P.J. Blok ook grondig aan. Op basis van de kaart van het Duitse rijk in de 15e eeuw in de Droysen Atlas werd alle rijksarchivariissen gevraagd hun geografisch gebied in kaart te brengen naar de toestand van 1476. Het doel was ‘de vorstendommen van Noord-Nederland met hunne administratieve indeeling in kwartieren, baljuwschappen enz.’ in beeld te brengen. Om technische redenen werd hiervan afgezien. Echter niet voor Gemert: ‘Wij’ staan vermeld als ‘Rijks Heerlijkheid Gemert’ in een aparte kleur. Als enige soevereiniteit in Brabant. De andere enclave in Brabant (Luyksgestel) behoort tot het soevereine prinsbisdom Luik.

De kaart, met haar zeer gedetailleerd beeld van Nederland in 1476, is ook te zien op de Heemkamer in origineel formaat van 50 cm bij 60 cm.

De Droysen Atlas geeft nog meer historische informatie zoals een gedetailleerde plattegrond van Jeruzalem ten tijde van de kruistochten. Op deze plattegrond zijn ‘Strasse der Deutschen’ en ‘Hospital St. Maria der Deutschen’, de voorloper van de Duitse Orde, opgenomen. Hierover later meer.

Een uitsnede van de grote kaart van Nederland waarop de bijzondere positie van Gemert goed te zien is.